

מתניתין:

א. **כירה**, העשויה מחרס, בצורת קדירה, אשר היא צרה בתחתיתה ורחבה למעלה, ויש בה מקום להניח עליה או בתוכה שתי קדירות, והאש נמצאת תחת הקדירות, **שהסיקה בקש**, זנבות השיבולים, **ובגבבא**, עצים דקים קש שגובכים בשדה.

נותנים עליה תבשיל מערב שבת, כדי להשהותו עליה בשבת, כי הקש והגבבא אינם מוסיפים חום בכירה, ולא חששו חכמים שמא יחתה בגחלים.⁽³⁾

אבל אם הסיקה **בנפת** [פסולת של זיתים או שומשמיץ] **ובעצים**, שהם דברים הגורמים לכירה להתחמם ולהוסיף הבל, גזרו חכמים **שלא יתן** עליה תבשיל, שמא יחתה בגחלים.⁽⁴⁾

ג. **תנור** – כלי רחב למטה וצר למעלה, וחזמו רב יותר מכירה וכופח. המשנה הראשונה עוסקת בהלכות כירה, והמשנה שלאחריה בהלכות כופח ותנור.

יש שלושה שלבים בהכנת תבשיל:

א. תחילת הבישול עד "שליש בישולו".

ב. המשך הבישול, מ"מבושל שלישי" [הנקרא "מבושל כמאכל בן דרוסאי" עד הבישול הגמור.⁽²⁾

ג. "מבושל גמור", הממשיך להתבשל בשני אופנים. האחד, כשהוא משיב, הנקרא "מצטמק ויפה לו", והשני, "מבושל גמור" אשר המשך הבישול יקלקלנו, והנקרא "מצטמק רוע לו".

ולא הוזכר במשנה מה הדין להחזיר בשבת לכירה שהוסקה בקש וגבבא. וראה להלן, שלשיטת רש"י היא שאיסור החזרה הוא משום מיחזי כמבשל. ולכאורה טעם זה שייך גם בקש וגבבא. אבל לדעת רבינו תם בספר הישר, שהחשש הוא שמא יחתה, זה לא שייך בקש וגבבא.

והרשב"א הסתפק, האם מותר להשהות בקש וגבבא דבר שאינו מבושל כמאכל בן דרוסאי, והסיק שמותר.

4. שיטת רש"י, שהחשש שמא יחתה בכירה הוא משום שיש בה דבר המוסיף הבל, וכאשר יש בכירה חום רב, יש לחוש שמא ירצה לשמר את החום על ידי חיתוי בגחלים. אבל כירה, שאין בה חום רב, לא חששו לכך.

וכן מצינו לעיל לד ב "אין טומנים בדבר המוסיף הבל שמא יטמין ברמץ ויבא לחתות

2. לדעת הרמב"ן הרשב"א ועוד, בישול מן התורה הוא רק עד מאכל בן דרוסאי, אבל מאכל ואילך אין בו משום בישול. ולכן, אם יתן דבר מבושל כמאכל בן דרוסאי על האש, אינו עובר באיסור בישול מן התורה [אלא רק "מיחזי כמבשל" או שמא יחתה]. אך הרמב"ם [ט ג] ועוד ראשונים פסקו שעד גמר בישולו נחשב בישול. וכן פסק השולחן ערוך [שיח ד], וע"ש שהביא שכך היא דעת רוב הראשונים.

3. הרשב"א כתב בדעת רש"י, שכירה המוסקת בקש וגבבא אינה מוסיפה הבל, ולפיכך לא חששו שמא יחתה בגחלים. וראה הערה הבאה. ואילו הר"ן כתב, שקש וגבבא אינם נעשים גחלים, ולכן אין בהם את חשש שמא יחתה בגחלים. וראה בכיאר הלכה [רנג א ד"ה אפילו] שדן האם בזמן שהקש בוער יש חשש שמא יחתה.